

MỘT SỐ VẤN ĐỀ ĐẶT RA TRONG QUÁ TRÌNH XÂY DỰNG VÀ ĐIỀU HÀNH CHÍNH QUYỀN ĐÔ THỊ TẠI HÀ NỘI

TRẦN THỊ PHƯƠNG HOA*

Hà Nội là trung tâm kinh tế - chính trị, văn hóa - xã hội của cả nước, việc trở thành thành phố kiểu mẫu trong xây dựng chính quyền đô thị là điều tất yếu, góp phần xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của dân, do dân và vì dân. Những vấn đề về môi trường, nhập cư, giao thông công cộng, quy hoạch đô thị... tại Hà Nội vừa là nguyên nhân, vừa là hậu quả của sự phát triển đô thị thiếu đồng bộ. Từ phân tích các đặc điểm, một số vấn đề trong quá trình xây dựng, vận hành chính quyền đô thị, bài viết đề xuất một số giải pháp nhằm bảo đảm khả năng điều hành, quản lý hiệu quả của chính quyền Thủ đô.

Từ khóa: Vấn đề; xây dựng; điều hành; chính quyền đô thị; Hà Nội.

Hanoi is the political, socio-economic, and cultural center of Vietnam. That Hanoi becomes a model city in building urban government is inevitable, contributing to the construction of a socialist rule-of-law State of the People, by the People and for the People. Environmental problems, immigration, public transport, and planning in Hanoi are both the causes and consequences of inconsistent urban development. From the analysis of the characteristics and some problems in the process of building and operating urban government, the article proposes a number of solutions to ensure the ability to operate and manage effectively the Capital government.

Keywords: Issues; construction; operation; urban government; Hanoi.

NGÀY NHẬN: 16/9/2023 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 18/10/2023 NGÀY DUYỆT: 17/11/2023

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.334.2023.698>

1. Một số vấn đề cần lưu ý trong quá trình phát triển đô thị tại Hà Nội

Thứ nhất, quy hoạch đô thị. Quy hoạch đô thị tại Hà Nội có tầm nhìn từ 10 - 20 năm, trong khi việc quy hoạch đô thị ở các nước phát triển đều hướng tới sự phát triển xuyên suốt thế kỷ. Hiện nay, có 3 đặc trưng trong xây dựng hạ tầng đô thị, gồm: xây nhà sát các đường phố lớn, ngay cả khi đường phố còn chưa làm xong; phân lô bán nền nhà phố

hiện nay tuy đã giảm bớt, song hậu quả và các dự án dang dở vẫn còn rất nhiều; bồi thường và giải tỏa thực hiện chưa triệt để khiến nhiều dự án treo, gây nhiều tổn kém và bất cập. Ngoài ra, một đặc điểm chung là nhiều người tham gia xây dựng nhà ở không coi trọng chất lượng, không gian sống và yếu tố thiên nhiên.

** ThS, Quận ủy Cầu Giấy, thành phố Hà Nội*

Thứ hai, xây dựng mạng lưới giao thông. Đây là vấn đề đầu tiên đối với việc tạo lập, duy trì và phát triển một đô thị. Các thành phố ở nước ta có đặc điểm chung là phát triển lượng xe máy nhanh chóng. Hiện nay, Hà Nội có gần 8 triệu phương tiện các loại, trong đó ô tô có trên 1 triệu chiếc; xe máy, mô tô các loại có trên 6 triệu chiếc; xe máy điện có gần 200 nghìn chiếc. Qua theo dõi cho thấy, mỗi năm Hà Nội tăng 390.000 phương tiện; mỗi tháng tăng 32.750 phương tiện; mỗi ngày tăng 1.100 phương tiện các loại¹. Việc sử dụng xe máy ở các thành phố phù hợp với lối sống phi công nghiệp, đáp ứng nhu cầu đi lại của người dân; tuy nhiên, hậu quả của việc phát triển giao thông chủ yếu gắn với phương tiện xe máy làm gia tăng tai nạn giao thông, tắc đường, ô nhiễm môi trường, vấn đề bãi trông giữ xe,... Trong khi đó, việc xây dựng mạng lưới giao thông của một đô thị lớn cần quan tâm đặc biệt đến hệ thống giao thông công cộng và giao thông dành cho người đi bộ, đây là một nét văn minh điển hình của những thành phố tiên tiến trên thế giới. Hiện nay, tại Hà Nội việc đi bộ trở nên khá khó khăn do vỉa hè bị lấn chiếm, không bảo đảm an toàn khi lưu thông; hệ thống xe buýt được đầu tư khá lớn nhưng chưa phát huy được hiệu quả do hệ thống đường phố còn chật hẹp, ý thức của người dân khi tham gia giao thông chưa cao, dẫn đến nhiều trường hợp xe buýt lại góp phần gây tắc nghẽn giao thông ở một số tuyến đường, một số khu vực trong giờ cao điểm.

Thứ ba, xây dựng ý thức công dân. Xây dựng ý thức công dân cần đặt lên hàng đầu trong giáo dục người dân Thủ đô. Người dân Hà Nội có rất nhiều ưu điểm để xây dựng một thành phố giàu đẹp, văn minh, như: năng động, sáng tạo, nhân ái, nghĩa hiệp,... Ý thức công dân sẽ khiến mọi người xử sự trong một hành lang pháp lý tạo ra một trật tự trong các quan hệ xã hội, xây dựng nếp sống lành mạnh trong sinh hoạt cộng đồng.

Mỗi công dân không ý thức, trách nhiệm, nghĩa vụ và quyền lợi của mình thì khó xây dựng được Thủ đô văn hiến - văn minh - hiện đại.

2. Những yếu tố quan trọng trong xây dựng và điều hành chính quyền đô thị tại Hà Nội

(1) *Yếu tố thông tin:* sự luân chuyển của các luồng thông tin trong xã hội hiện đại là yếu tố quyết định sự phát triển và phồn vinh của một đô thị. Thông tin càng quan trọng đối với sự vận hành của bộ máy chính quyền đô thị, tác động đến mọi lĩnh vực của đời sống dân cư. Trong quá trình xây dựng và quản lý chính quyền đô thị cần lưu ý hai hệ thống thông tin, gồm: hệ thống thông tin công vụ bên trong chính quyền mang tính chất điều hành công việc, thông tin nhân sự và vận hành bộ máy; hệ thống thông tin ra bên ngoài điều chỉnh các mối quan hệ xã hội trong quản lý đô thị.

Hệ thống thông tin công vụ về nhân sự của bộ máy chính quyền quyết định cho sự vững mạnh và phát triển của một bộ máy hành chính hiệu quả nhưng không tách rời khỏi thông tin giữa chính quyền và người dân. Sự phản ánh, giám sát của người dân về cán bộ, công chức chính quyền là cơ sở để thực hiện việc đánh giá cán bộ, công chức. Bộ máy chính quyền phục vụ lợi ích quốc gia và người dân nên các thông tin đến với người dân phải rõ ràng, kịp thời. Mặt khác, các thông tin phản hồi của người dân đến lãnh đạo các cấp chính quyền cũng phải đầy đủ và kịp thời.

Ngày nay, xây dựng và vận hành hệ thống thông tin, giải quyết thủ tục hành chính được tích hợp trên hệ thống điện tử; cung cấp công cụ cho cá nhân, doanh nghiệp, tổ chức đăng ký sử dụng dịch vụ công trực tuyến qua môi trường internet nhằm bảo đảm công khai, minh bạch. Hệ thống thông tin giải quyết thủ tục hành chính sẽ cung cấp công cụ theo dõi về tiến trình, nhật ký hồ sơ,

ghi nhận tất cả nội dung trao đổi, giao dịch điện tử giúp cho cá nhân, tổ chức, doanh nghiệp trực tiếp theo dõi, giám sát hồ sơ của mình, qua đó tạo thành công cụ giám sát việc triển khai dịch vụ công của các cơ quan nhà nước. Cá nhân, tổ chức, doanh nghiệp sẽ được xác minh và cấp một tài khoản duy nhất, sử dụng vĩnh viễn cho việc đăng ký trực tuyến dịch vụ công đối với tất cả các dịch vụ hành chính công từ cấp thành phố đến cấp phường, xã.

(2) *Yếu tố chuyên nghiệp*: một cán bộ, công chức được đánh giá là chuyên nghiệp về năng lực, trình độ và ý thức trách nhiệm hoàn thành tốt công việc cũng đồng nghĩa với việc không gây phiền hà, những nhiều đối với người dân. Việc phân cấp, phân quyền cho cán bộ, công chức cần dựa trên mức độ chuyên nghiệp của cán bộ, công chức, chỉ khi đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức đủ tính chuyên nghiệp mới giao công việc, chức danh phù hợp.

Tính chuyên nghiệp còn thể hiện ở việc xác định đặc điểm các chức danh và các yêu cầu đối với những cá nhân thực hiện vai trò của chức danh đó, như: lứa tuổi, trình độ, phẩm chất cá nhân, kinh nghiệm...; trong đó, các đặc điểm chức danh quy định về trách nhiệm, quyền hạn, nhất là chức danh người đứng đầu là vấn đề nổi bật. Một nhiệm vụ trọng tâm trong xây dựng chính quyền đô thị là đề cao trách nhiệm cá nhân người đứng đầu trong cơ quan hành chính nhà nước; người đứng đầu cơ quan phải chịu trách nhiệm về các quyết định của mình và của tập thể. Để làm tốt các chức năng trên, người đứng đầu có trách nhiệm tổ chức và quản lý tốt đội ngũ cán bộ, công chức thuộc thẩm quyền, trách nhiệm quản lý hiệu quả tài sản công, ... Nếu người đứng đầu không có đủ quyền hạn, tính chuyên nghiệp để quyết định những vấn đề thuộc trách nhiệm được giao thì họ cũng không thể chịu trách nhiệm

về các vấn đề phát sinh trong thẩm quyền được quy định.

(3) *Yếu tố thời gian*: sự khoa học về mặt thời gian trong vận hành bộ máy chính quyền đô thị thể hiện bằng tính kịp thời, hợp lý và hiệu quả của các hoạt động và thao tác bộ phận. Cũng như các yếu tố khác, tính khoa học về thời gian phải dần hình thành cùng với sự thay đổi nếp nghĩ, trình độ nhận thức dựa trên ý chí phấn đấu của mỗi người. Trong bộ máy hành chính, việc tăng hiệu quả về thời gian không chỉ thể hiện ở việc giải quyết nhanh, kịp thời và chính xác các công việc mà còn thể hiện trong việc sử dụng, bố trí nhân sự làm được nhiều việc mà ít người nhất.

Tiêu chí thời gian cũng là thước đo đánh giá hiệu quả công việc thông qua các thủ tục hành chính được giải quyết nhanh chóng, đúng thời gian quy định, hạn chế và tiến tới xóa bỏ tình trạng chậm trễ trong giải quyết các thủ tục đối với người dân và doanh nghiệp. Yếu tố thời gian cũng thể hiện khả năng cạnh tranh và hội nhập vào thế giới hiện đại và gắn liền với các yếu tố thông tin và chuyên nghiệp.

(4) *Yếu tố văn hóa*: đây là yếu tố tác động rất mạnh mẽ và tạo động lực đối với một đô thị; động lực này trước hết thể hiện ở những giá trị và định hướng giá trị sống. Để xây dựng một xã hội dân chủ, công bằng, văn minh, hiện đại, đậm đà bản sắc dân tộc cần phải duy trì và phát huy các truyền thống tốt đẹp của dân tộc kết hợp với những giá trị tốt đẹp của cuộc sống hiện đại, nhất là tính kỷ luật, lòng tự trọng, tác phong chuyên nghiệp và khoa học.

Những định hướng giá trị và thang bậc giá trị sống trong một đô thị không tách rời khỏi xu hướng chung của một quốc gia; tuy nhiên, ở mỗi đô thị có những sự lựa chọn riêng, tùy đặc điểm lịch sử và tâm lý người dân ở đô thị đó. Một trong những nét riêng đó thể hiện ở tính cách người dân đô thị, là

truyền thống và phong cách điển hình trong ứng xử chung của xã hội đô thị, là đặc trưng trong văn hóa ẩm thực, sinh hoạt hằng ngày. Thực tế cho thấy, nhiều năm trở lại đây, Đảng bộ và chính quyền thành phố rất quan tâm tới việc xây dựng người Hà Nội thanh lịch văn minh, coi đây là một trong những nhiệm vụ quan trọng, là động lực để phát triển kinh tế - xã hội. Điều này đã được cụ thể hóa trong các phong trào xây dựng, như: “Gia đình văn hóa”, “Làng văn hóa”, “Tổ dân phố văn hóa”...; xây dựng và hoàn thiện hệ thống thiết chế văn hóa, thực hiện nếp sống văn minh trong hiếu, hỉ và lễ hội. Đặc biệt, việc ban hành và triển khai thực hiện 2 bộ quy tắc ứng xử trên địa bàn thành phố đã có những tín hiệu tích cực, từng bước đi vào cuộc sống, góp phần thiết thực trong việc xây dựng nếp sống văn hóa Hà Nội.

3. Một số giải pháp trong xây dựng và điều hành chính quyền đô thị tại Hà Nội

Để thực hiện thắng lợi và xây dựng thành công chính quyền đô thị dưới sự lãnh đạo toàn diện, sâu sắc của Thành ủy, chính quyền thành phố Hà Nội, trong thời gian tới, cần thực hiện đồng bộ một số định hướng và giải pháp sau:

Một là, quán triệt sâu sắc, thực hiện nghiêm và nhất quán nguyên tắc Thành ủy Hà Nội thống nhất lãnh đạo trực tiếp, toàn diện công tác xây dựng chính quyền đô thị, tạo sự thống nhất cao trong nhận thức và hành động của toàn đảng bộ, hệ thống chính trị và Nhân dân Thủ đô, góp phần thực hiện thắng lợi các mục tiêu, nhiệm vụ, đáp ứng yêu cầu hội nhập, phát triển Thủ đô nhanh và bền vững.

Hai là, tiếp tục kiên trì và đẩy mạnh mục tiêu xây dựng người Hà Nội thanh lịch văn minh, phát triển toàn diện, hình thành hệ giá trị văn hóa mới phù hợp với xu thế thời đại, gắn với phát huy những giá trị nhân văn sâu sắc của Thăng Long - Hà Nội ngàn năm văn hiến, anh hùng, vì hòa bình, thực sự trở

thành nguồn lực nội sinh, một động lực quan trọng phát triển Thủ đô.

Ba là, ưu tiên đầu tư, phát triển và đẩy nhanh tiến độ thực hiện các chương trình mục tiêu, dự án trọng điểm về phát triển hệ thống kết cấu hạ tầng và quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội; đẩy mạnh chuyển đổi số, phát triển hạ tầng số, kinh tế số, xã hội số, hạ tầng giao thông, đô thị thông minh, hạ tầng liên kết vùng.

Bốn là, tiếp tục đẩy mạnh đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức đáp ứng yêu cầu xây dựng chính quyền đô thị, cần coi năng lực, trình độ và khả năng làm việc trong môi trường quốc tế của cán bộ, công chức, viên chức Hà Nội là một yêu cầu tất yếu trong xây dựng chính quyền đô thị, chính quyền điện tử, chính quyền số trong bối cảnh hội nhập hiện nay. □

Chú thích:

1. Mỗi ngày, Hà Nội tăng thêm 1.100 phương tiện cá nhân các loại. <https://baodautu.vn>, ngày 15/8/2023.

Tài liệu tham khảo:

1. Chương trình số 06-CTr/TU ngày 17/3/2021 của Thành ủy Hà Nội về phát triển văn hóa, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, xây dựng người Hà Nội thanh lịch văn minh giai đoạn 2021 - 2025.

2. Chương trình hành động số 16-CTr/TU ngày 26/8/2022 của Thành ủy Hà Nội thực hiện Nghị quyết số 15-NQ/TW ngày 05/5/2022 của Bộ Chính trị về phương hướng, nhiệm vụ phát triển Thủ đô Hà Nội đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045.

3. Trần Thị Phương Hoa. *Thực hiện thí điểm tổ chức mô hình chính quyền đô thị tại thành phố Hà Nội - Kết quả bước đầu và nhiệm vụ trong thời gian tới*. Tạp chí Tổ chức nhà nước số 5/2023.

4. Kế hoạch số 171-KH/TU ngày 31/12/2019 của Thành ủy Hà Nội về thực hiện Nghị quyết số 97/2019/QH14 ngày 27/11/2019 của Quốc hội về thí điểm tổ chức mô hình chính quyền đô thị tại thành phố Hà Nội.